

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
madatoglua@mail.ru

SÖZÜN ƏSGƏRİNDƏN SÖZÜN ZABİTİNƏ YOL GƏLƏN ŞAİR

Maşallah Məftunun 65 yaşına

Bəri başdan deyim ki, tanınan, sayılan, önə çıxan, diqqət mərkəzində olan və bir də imtiyazı, kürsüsü, təbii ki, həm də az-çox "cibi" olan adamların ad günlərində, yubileylərində yazı yazmaq, söz demək, badə qaldırmaq, hətta bir-birindən bələğətli, az qala yerə-görə sığmayan sözlər söyləmək, fikirlər səsləndirmək indi günümüzün reallığıdır. Necə deyərlər, inyə ucu boyda vəzifən olsun, gör sənin şəninə hansı epitetləri söyləyəcəklər. Yalan olmasın, şeyx Nizami də, şeyx Füzuli də, Səməd Vurğun da, Rəzul Rza da, Bəxtiyar Vahabzadə də, Məmməd Araz da kölgədə qalacaq. Bax, bu mənada mən xüsusilə Söz adamları barəsində düşüncələrimi, ürəyimdəkiləri dilə gətirəndə, kağıza köçürəndə həmişə gözümün önündə böyük aydınlığımız dayanır.

Onlara baxıram və barəsində yalnız öz fikir gücüm daxilində deyəcəyim sözün çəkisini, ölçüsünü hesablayıram. İstəmirəm ki, nə özüm, nə də qəhrəmanın gülünc ünvanı olsun. Bax, bu mənada onunla əyani tanışlığımın yaşı 80-ci illərə təsadüf edir. Onda bu dünyada Sovet hökuməti də var idi, onun komsomolu da. Onda bu bu dünyada Vaqif İbrahim adlı bir şair var idi, necə ki, ruhu, sözü bizimlədi... Və həmin o Vaqif İbrahim rəhbərlik etdiyi böyük bir ədəbi birlik də Azərbaycanın sözsəşnə gənclərini bir araya yığmışdı. Bax, onda qarşılaşmışdım indi yubileyi barəsində söz yazacağım dostumla. Əslində mən onun barəsində fikrimdə, ürəyimdə hər gün yazmışam. Amma hər yerdə də səsləndirdiyim fikrimin arxasında dayanmağımın iki səbəbkarı olub. Onlardan biri sağlığında mənə tez-tez arayan gözəl ruhlu, gözəl qəlbi, gözəl sözlü Nürəngiz Gün idi. Hər dəfə də zəng vuranda mənə zarafatla deyirdi ki, "Əbili, sənle telefonla belə çox danışmağım evdə xanımını narahat etmir ki?". İkinci səbəbkar isə (bu gün də ona ən səmimi duyğularımı ifadə etməkdən çəkinmədiyim-Ə.M.) o illərin bütün gənc qələm adamlarının əzizi olan Kəmalə Abiyevadı. Deməli, Kəmalə xanım bütün görüşlərimizdə, telefon zənglərimizdə həmin illərin uşaqlarını bir-bir xatırlayıb, hər biri barəsində ürək sözünü deyir. Hətta (artıq qəhrəmanımın adını çəkməyə məcburam - Ə.M) Maşallah Məftunla bağlı narahat günlərimizdə mənə zəng vurub dedi ki, "Maşallah ermənilərə qan uddurur, amma buradakı ermənilər də ondan əl çəkmiş".

Bəli, indi bildiniz ki söhbət Maşallah Məftundan gedir. O Maşallah Məftundan ki, o, böyük Səməd Vurğun demişkən, müharibənin "daş dövrü"ndə mü səlləh əsgər oldu, silaha sarıldı. Bir zabıt kimi əsgərləriylə bərabər Qarabağ müharibəsinin birinci mərhələsində bacardığı nə idisə hamısını etdi. Sonunda da ehtiyata buraxılanda kimlərsə ona öz qara əynəklərinin altından baxıb cəza kəsmək istədilər. Amma Maşallah Məftunun iradəsi və onun ha-

mişi olan xilaskar mələklər buna imkan vermədilər. Çünki Maşallah haqq adamı, haqq şairi idi!

Hələ gənclik illərimizdən maraqlı şeirlərilə ədəbi ictimaiyyətin diqqətini çəkən Maşallah Məftun ali təhsilini Moskvada davam etdirəndə də gündəmdə qalmışdı. Çünki o, həm sözün, həm də Azərbaycanın məftunu idi. Hətta publisist yazılarının birində işlətdiyi "kərpic" sözü o dövrün böyük səlahiyyət sahibi olan adamlarından birinin simvoluna çevrilmişdi. Yəni həmin şəxs bu gün də yaddaşda həm də o sözlə qalıbdı. Maşallah Məftun isə şeirlərilə, misralarıyla. O misraların ünvanı da Azərbaycandı! Maşallah yazır ki:

*Kimini mal edir, kimiye maldı,
Kiminə zəhardı, kiminə baldı.
Kimlər bu dünyada əbədi qaldı?!
Bu haqqın sədasi başlara batsın...
"Dünya mənim, dünya sənin, dünya heç kimin".*

*Tələrdən keçən yollar dumanlı,
İrəli açılan qollar gumanlı,
Kəsilən ağaclar, kollar gümanlı...
Axır baltasını adamlar atsın...
"Dünya mənim, dünya sənin, dünya heç kimin".*

*Ömür hər bəndənin gümüş çaydı,
Azı da, çoxu da Tanrı paydı.
İnsanlığ, insanın haqqı-saydı,
Çoxu atəyindən qoy daşı atsın...
"Dünya mənim, dünya sənin, dünya heç kimin".*

*İnsanın insanlıq arzuları tək,
Dünyanın dünyəvi barı, varitək,
Arazın ibrətli saf suları tək,
Məmmədin sözləri hər kəsə çatsın...
"Dünya mənim, dünya sənin, dünya heç kimin".*

Maşallah Məftunun böyük şairimiz Məmməd Araz ünvanladığı bu şeiri mən təkrar-təkrar oxumuşam. Və hər oxunuşda da xalq şairinin məşhur misrasının Maşallah Məftun yozumunu fərqli-fərqli çalarlarda görmüşəm. Anlamışam ki, sözün əsgəri və zabiti olan Maşallah Məftun sözün hara getdiyini də, Azərbaycanın sabahını da görür və izləyir. Ona görə də yazır ki:

*Odların içindən çıxan millətim,
Kölə zəncirini qıran millətim,
Zülmət gecələri yaran millətim,
İlhama, inama gedir sabaha!*

Adi bir vətəndaş yaşamasıyla bu bəndin qatlarına işıq salmağa çalışsan, onda görərsən ki, millətimizin hardan yol başlayıb hara üz tutduğunu şair sadə və səmimi bir şəkildə qələmə alıbdı. Bu sadə və səmimi tərənnümün içərisində pafos yox, yalnız və yalnız sevgi var. Və yaxud gözəl şairimiz Nürəngiz Günün ölməz xatirəsinə yazdığı "Sən oldun" şeirini öləri bir hisslə gözədən keçirmək mümkün deyil. Çünki bu şeirdə həm vəsf var, həm təqdimat var, həm də tərənnüm. Şeiri oxuduqca onun ünvanladığı həmin xanımı da, şairəni də gözünün önünə gətirirsən. Onunla bir növü həmsöhbətə çevrilirsən.

*Sən oldun, günəşin, güllərin dostu,
Sən oldun, ayların, illərin dostu,
Sən oldun xınalı əllərin dostu,
Sən oldun, sən oldun, yenə sən oldun!*

*Ayrı bir aləmdən gələn sən oldun,
Kövrələm biz olduq, gülən sən oldun,
Bizi bizdən yaxşı bilən sən oldun,
Sən oldun, sən oldun, yenə sən oldun!*

*Tanrı göylərində mələk oldun sən,
Sevgi qanadında dilək oldun sən,
Ürəklə yaşadın, ürək oldun sən,
Sən oldun, sən oldun, yenə sən oldun.*

*Bircə sözümdən bizləri duyan,
Nə vaxtdı yatmışan, bir diksin, oyan!
Jaləni, Müjganı kimsəsiz qoyan,
Sən oldun, sən oldun, yenə sən oldun!*

Elə buradaca əlavə edim ki, Maşallah Məftun özünün "Güllərin soyqırımını" poemasını unudulmaz Nürəngiz Günün xatirəsinə, əslində isə onun ömrü-lüyünə ittihaf edib. Mən həmin poemayı oxuyarkən bir daha əmin oldum ki, istedad və sevgiylə yazılan hər söz, hər misra solmayan çiçəkdi, bədirlənmiş aydı. Bax, bu mənada Maşallah Məftunun "Güllərin soyqırımını" poeması mənim nəzərimdə həm də Nürəngiz Gün abidəsidir.

... Bəlkə də ədəbiyyat adamları, daha çox ədəbi tənqidlə məşğul olanlar Maşallah Məftunun yaradıcılığına mənim münasibətimi qəbul etməyəcəklər. Amma birbaşa demək istəyirəm ki, mən Maşallahın oxucusu kimi onun misralarında heç vaxt ütü görmədim, heç vaxt pafosla, nə də heç vaxt da Maşallah Məftunun sözünün arxasında gizlin istək, gizlin yaşama ilə də qarşılaşmadım.

Bütün hallarda Maşallahın özünə-məxsus poeziyası elə özü kimi də bir bütövlük ifadə etdi. Yəni necə duydu, necə hiss etdi, necə yaşadısa, fikirləri də, düşüncələri də o cür ortaya qoydu. Mənə elə gəlir ki, onun döyüş həyatı sözünün sərrastlığını daha da artırırdı. Bu mənada stolüstü kitabım olan "Gəlimli-gedimli gülləri açılan, güllələri saçılan dünya" kitabında bütövlüklə oxuyub başa çıxdığım şeirlərin hamısında mən Maşallahla üz-üzə oturdum. Bur-

dakı şeirlərin hamısı elə bil ki, birməfəsə yazılıb. İstər bu şeirlər Qarabağ atlarına ünvanlansın, istər türk əsgərinə, istərsə də qələm adamlarına, söz xirdarlarına... Yəni demək istəyirəm ki, bu şeirlərin hamısının üzü də, astarı da halallıqdı, səmimiyyətdi, gerçəklikdi. Maşallah yazır ki:

*Xocalım - yanmış külümdən,
Yanmış əlim, yanmış dilimdən,
Qorqud-Oğuz ellərindən,
Türk əsgəri, salam olsun!*

*Gözümdə şəkərim, balım,
Könlümdə ulu memarım,
Ağarmış saçım, saqqalım,
Səninlədi, salam olsun!*

Və yaxud:

*Salam, türk məzarı, salam keçmişim,
Salam, tariximin yazılan günü.
Salam, varlığımın möhürü, himni,
Qəlbimin hayqıran nəğməsi, ünü,
Haqqı göstərsə mizan-tərəzi,
Göylərdə, yerlərdə türkünün izi...*

*Tanrı sevgisindən yaranıbdı türk,
Nankor süfrəsində qınanıbdı türk,
Vurduğu xiymələr sökülən deyil,
Nə qolu, nə dizi bükülən deyil!
Salam, bu dünyaya gəldiyin günə!*

Zənnimcə, bir hissəsini təqdim etdiyim bu şeirlərdə söhbət türkçülüyün tərənnümündən getmir. Əksinə, bu şeirlərdə türkə olan sayğıdan, sevgidən və ən vacibi isə özünüifadə etməkdən gəlir söhbət. Elə bu səbəbdəndir ki, Maşallahın türk aydınlıqlarına, türk paşalarına ittihaf etdiyi şeirlərin hamısında onun özü də birmənalı şəkildə görünür. Deməli, bu, əvvəldə dediyim kimi, sevgi və istedadın birbaşa təqdimatıdır.

Mən Maşallah Məftunun 65 yaşının addım səslərini açıq-aşkar eşitdiyim bu məqamda onunla bağlı düşüncələrimi, fikirlərimi bir az pərakəndə şəkildə ifadə etməyə çalışarkən ağımda olan bir məqamı da unutmamağa çalışdım. Bu da Maşallahın dostluğa dözümlü, həm də dostluğa olan inancısıdır. Yəni Maşallah Məftun bir şəxsiyyət olaraq öz poetik varlığıyla mövcud xarakterini cilalayıb. Ona görə də mən Maşallahın dostları arasında müxtəlif zümərədən olan insanların varlığına çox təbii baxıram və bunu onun halal haqqı kimi qəbul edirəm. İstər bu çevrədə Maşallahın döyüş dostları, əsgərləri olsun, istər qələm dostları, istər millət vəkilləri, istər adi məhəllə adamları... bütün hallarda Maşallah dost dediyinə məftundur. Elə mən də bu məftun dostuma öncə və öncə can sağlığı, yaradıcılığında isə yeni-yeni şeirlər, poemalar, publisist yazılar qələmə almağı arzu edirəm. Axı onun gözəl publisist qələmi də var. Deməli, SÖZ Maşallah Məftunun həm özünü, həm qibləsidir, həm sevgisi.

Yaşın mübarək, qardaş!